

Sprøjtegift dræber vandløbsinsekter

GIFT: I perioder med kraftig regn ender sprøjtegift fra landbruget i åer og bække, og det giver problemer for vandløbsinsekterne. Fire ud af ti smådyr dør nemlig, når regnvand bærer sprøjtegift med sig fra de omkringliggende marker. Regnvandet skyller en del af giften med sig gennem porer i jorden. Herfra ender de i dræn, som fører direkte ud i vandløbene. Det skriver Ingeniøren.

Undersøgelser fra blandt andet Aarhus Universitet dokumenterer, at de danske regler ikke sikrer livet i vandløbene tilstrækkeligt. - Mindst halvdelen af vores landbrugsvandløb er udsat for koncentrationer af insektmidler, som overskrider værdier, hvor vi i laboratoriet ser varige skader, siger forskeren bag de fleste af forsøgene, postdoc Jes Rasmussen, til Ingeniøren.

Ødelæggelsen af insektlivet er værst ved kraftige regnskyl, men insekterne bliver allerede påvirket ved koncentrationer på mellem en tiendedel og en hundrededel af, hvad forskerne finder ude i naturen, så problemet er markant.

- Der er nærmest ingen stoffer, der er mere reguleret end pesticider, men vi har ret tungt belæg for at sige, at der ikke bliver taget tilstrækkeligt hensyn til dyrelivet i vandløbene, siger Jes Rasmussen.

Vårfluer, døgnfluer, slørvinger og en del guldsmede er blandt de insekter, som er mest følsomme over for sprøjtegifte.

Problemet med sprøjtegift i vandløbene er størst ved lerjorde.

Radikale vil hjælpe små fødevarerproducenter

SMÅ PRODUCENTER: Det lille bryggeri har andre udfordringer end det store. Spørgsmålet er, om lovgivningen tager tilstrækkeligt højde for dette. Det vil Radikales fødevarer- og landbrugsordfører, Andreas Steenberg, se nærmere på.

- Jeg vil gerne se på, om man kan lave reguleringen af fødevarerområdet om, så det er nemmere at være en lille innovativ fødevarerproducent, siger Andreas Steenberg.

Han oplever, at det kan være svært for mange overhovedet at komme i gang med sin virksomhed. Der er rigtig meget bureaukrati, hvis man er et lille bryggeri, en mand med et gårdsalg eller et lille slagteri i forbindelse med et økologisk landbrug. Og det er synd og skam for samfundsudviklingen, påpeger Andreas Steenberg.

Det Samfundsnyttige Landbrug satte med sin workshop fokus på nogle af de konkrete arbejdsopgaver og løsninger, det er relevant at tage fat på. På workshoppen deltog forskere, landmænd, forbrugere og aktører fra projekter i Det Samfundsnyttige Landbrug.

Fællesskab om produktion af fødevarer

Hvordan udvikler vi en fødevarerforsyning, der er med til at pleje og tage hensyn til naturen, og som borgerne er med til at tage ansvar for gennem deres præferencer for produkter? Spørgsmålet blev besvaret på en workshop arrangeret af Det Samfundsnyttige Landbrug

SAMFUNDSNYTTE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

Råvarer til vores måltider skal produceres i Danmark, og de mindre producenter skal støttes. Og så skal det helst være økologiske eller biodynamiske lokale råvarer – og dyrene skal have naturlige opvækstvilkår og levevilkår. Ovenstående er et udpluk af, hvad 57-79 pct. af københavnere gav udtryk for, da Syddansk Universitet sidste år gennemførte en telefonspørgeundersøgelse, som involverede 601 respondenter i det centrale København.

Undersøgelsen skulle blandt andet afdække potentialer for at styrke lokal erhvervsudvikling og bosætning på landet som en afledt effekt af den nye interaktion omkring mad. Resultaterne er offentliggjort i år i rapporten: Land og By og Mad.

På Det Samfundsnyttige Landbrugs workshop var et af emnerne 'Økologisk produktion og borgerne', og en af rapportens forfattere, Pia Heike Johansen fra Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet, fortalte om undersøgelsen.

Fællesskaber

Rapporten peger på, at fødevarerfællesskaber er gode til at skabe involvering og hjælper medlemmerne til

at tage ansvar for landbrugsproduktionen. På workshoppen fortalte Jens Niklasson fra Århus Økologiske Fødevarerfællesskab om, hvorfor fællesskabets medlemmer engagerer sig.

- Vi har groft sagt tre slags medlemmer: De, der er interesserede i miljø og fødevarerproduktion; de, der gerne vil deltage i frivilligt arbejde, og de, der er interesserede i at lave god mad af gode råvarer, fortalte Jens Niklasson.

Århus Økologiske Fødevarerfællesskab har et tæt samarbejde med en række lokale fødevarerproducenter.

- Vi støtter fair handel. Når vi sælger for 100 kr., går de 95 kr. direkte til landmanden. Det er tilfredsstillende for fællesskabets medlemmer, at deres penge ikke går til nogen, der bare står og pakker råvarerne ind i plastik, sagde Jens Niklasson.

Uvidende forbrugere

Egon Noe, der er lektor ved Institut for Agroøkologi, Jordbrugssystemer og Bæredygtighed under Aarhus Universitet, har i projektet HealthyGrowth blandt andet arbejdet med modeller, der kan fremme samarbejde og partnerskab i værdibaserede fødekæder. På baggrund af erfaringerne fra projektet konkluderede Egon Noe, at en markedsdrevet udvikling af det samfundsnyttige landbrug kræver involvering af borgerne,

hvilket er et paradoks, fordi forbrugere generelt ikke ved ret meget om landbrug og fødevarerproduktion.

HealthyGrowth viser, at en bæredygtig vækst i det økologiske marked afhænger af evnen til at kombinere stigende mængder med foranstaltninger, der sikrer, at forbrugernes loyalitet er baseret på tillid til de økologiske værdier og principper. De store mainstream fødevarerforsyningskæder kan vanskeligt sikre og fremme de økologiske værdier. De mellemstore fødevarerforsyningskæder har derimod succes med at øge mængden af kvalitetsprodukter og til at formidle økologiske værdier fra landmand til forbruger.

- Generisk certificering - som for eksempel Ø-mærket - fremmer ikke etableringen af en værdirelation mellem landmand og forbruger, sagde Egon Noe og fortsatte:

- I stedet skal alle aktørerne i kæden – også forbrugere – inddrages aktivt, og man bør gå efter samarbejder med en lang tidshorisont – og selvfølgelig sørge for, at den gensidige afhængighed kan både iagttages og diskuteres.

Et nærhedslandbrug

Et ægtepar - Sissel Hermansen og Thomas Gellert Larsen - med en erhvervsbaggrund fra økologisk nicheproduktion og direkte salg har etableret sig på øen Egholm i Limfjorden lige uden for Ålborg.

- Vi ønsker at nedbryde kløften mellem landbruget og fødevarersektoren og mellem forbruger og producent, for alt andet lige, må der være en fælles interesse, sagde Thomas Gellert Larsen, da han fortalte om parrets projekt på workshoppen.

Egholm Folkefarm præsenteres som et nærhedslandbrug, som tilbyder medejerskab i form af aktier. Alle ejerne inddrages i produktionen og

får dermed adgang til lokal egenproduktion af fødevarer.

- Der er tale om en bæredygtig produktion – økologien er implicit, fortalte Thomas Gellert Larsen og fortsatte:

- Vi vil væk fra lovprisninger af produktionsmetoder og produkter, der fylder mere end produkterne. I stedet ønsker vi at skabe et fælles engagement og kapital til en selvforsynende produktion.

Hvilke handlinger skal der til?

Sessionen om økologisk produktion og borgerne sluttede med en opsamling, hvor oplægsholderne sammen med repræsentanter fra Det Samfundsnyttige Landbrugs styregruppe kom med forslag til det videre arbejde med at etablere et samspil mellem forbrugere og landmanden. Forslagene lød sådan:

- Vi er i en pionerfase – men målet er en bred bevægelse, derfor er det her også et oplysnings- og samarbejdsprojekt for interesserede forbrugere, fordi de generelt ved alt for lidt om landbrugsproduktion.

- I dag er det befolkningen i storbyerne, der involverer sig i samarbejder med primærproducenter via for eksempel fødevarerfællesskaber; men det er vigtigt at alle landbrug – også de, der ligger langt fra storbyerne, bliver involveret.

- Økologien er ofte implicit – det er derfor en opgave at fastholde det økologiske projekt, og at der sker en afsmitning fra pionererne ind i mainstreamkæden, for både fødevarerforsyningskæderne og kommuner er centrale i den videre udvikling.

- Planloven er i dag en begrænsning for at decentralisere de store landbrug og skabe flere mindre landbrug.

- Involvering er et nøgleord – hvordan bliver man en involveret, engageret og ansvarlig borger?